

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3038/2019. (II. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 3.Kpkf.670.336/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Lakatos, Köves és Társai Ügyvédi Iroda, 1075 Budapest, Madách Imre út 14., helyettesítésében eljár: Dr. Fazakas Balázs Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Fazakas Balázs ügyvéd, 1075 Budapest, Madách Imre út 14.) eljáró jogi személy indítványozó oktatási intézmény alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Fővárosi Törvényszék 3.Kpkf.670.336/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.253/2018/2. számú végzésére és a Budapest Környéki Törvényszék 7.Kpkf.51.901/2017/4. számú végzésére is kiterjedő hatályval.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó oktatási intézmény (az alapügy alperese) 2017. március 3. napján kelt elektronikus üzenetében arról tájékoztatta az alapügy II. és III. rendű felpereseit, hogy az I. rendű felperes iskolalátogatási jogát 2017. március 6. és 7. napjaira felfüggeszti. Ezt követően az indítványozó oktatási intézmény igazgatója 2017. március 8. napján ugyancsak elektronikus üzenetben tájékoztatta a II. és III. rendű felpereseket, hogy az I. rendű felperest az oktatási intézményből kizárják. A felperesek ezen döntések mint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) alapján meghozott közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránt terjesztettek elő keresetet, kérve azok hatályon kívül helyezését, illetőleg végrehajtásuk felfüggesztését. Álláspontjuk szerint a magyar bíróság joghatóságát a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya közötti megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kihirdetéséről szóló 32/1999. (II. 26.) Korm. rendelet 1. cikkének utolsó mondata alapozza meg. Az indítványozó ellenkérelmében a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását indítványozta, az Nkt. 90. § (2) bekezdésére tekintettel, mely szerint a külföldi nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, tanulókkal összefüggő ügyekre és döntésekre annak az államnak az előírásait kell alkalmazni, amelyik a nevelési-oktatási intézményt a sajátjaként elismerte.
- [3] 1.2. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.562/2017/3. számú végzésével a felperesek keresetlevelét idézés kibocsátása nélkül elutasította, tekintettel arra, hogy az indítványozó nem vitatottan külföldi nevelési-oktatási intézménynek minősül, amelyre az Nkt. 90. § (2) bekezdése speciális rendelkezéseket tartalmaz. Ennek értelmében a felperesek által felülvizsgálni kért, nem alakszerű döntések nem minősülnek hatósági ügyben hozott határozatnak, és nem feleltethetőek meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 324. § (2) bekezdés c) pontja szerinti közigazgatási határozat fogalmának sem, hiszen nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely azok felülvizsgálatára a régi Pp. XX. fejezetének alkal-

mazását rendelné el. Ellenkezőleg, az Nkt. 90. § (2) bekezdése kifejezetten kizárja az ide vonatkozó nemzeti jogszabályi rendelkezések alkalmazását.

- [4] A felperesek fellebbezése nyomán eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Kpkf.51.901/2017/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A másodfokú bíróság végzése szerint a Megállapodásban a felek a magyar jog általános szabályait rendelték alkalmazni a jogviták rendezésére, és ekként nem lehetséges visszatérni az Nkt. 90. § (2) bekezdése rendelkezéseihez, amely a külföldi jog alkalmazásának lehetőségét megnyitná.
- [5] A megismételt eljárásban a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.253/2018/2. számú végzésében a Budapest Környéki Törvényszék iránymutatásának megfelelően, az Nkt. 90. § (2) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával járt el, és az Nkt. általános rendelkezéseire tekintettel értékelte a felperesek kereseti kérelmét. Ennek megfelelően a bíróság megállapította, hogy az indítványozó 2017. március 8. napján kelt elektronikus levele nem minősülhet jogerős határozatnak, hiszen az Nkt. 37. § (3) bekezdése szerint a tanulói jogviszony megszüntetésével, illetve a tanulói fegyelmi ügyekkel kapcsolatban a fenntartó dönt másodfokon, bíróság előtt pedig csak a jogorvoslati kérelemre eljáró fenntartó másodfokú határozata támadható. Tekintettel arra, hogy maguk a felperesek hivatkoztak arra, hogy az indítványozónak címzett 2017. március 14. napján kelt beadványukra semmilyen döntés nem született, és nyilvánvalóan nem tekinthető ilyen döntésnek az indítványozó igazgatója által 2017. március 22. napján megküldött elektronikus üzenet, ezért a bíróság végzésével elrendelte a keresetlevél áttételét a másodfokú eljárás lefolytatására jogosult fenntartóhoz.
- [6] A végzéssel szemben mind a felperesek, mind az indítványozó fellebbezéssel éltek, azonban azt a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 3.Kpkf.670.336/2018/5. számú végzésében érdemben helyesnek minősítette, és helybenhagyta.
- [7] 1.3. A végzéssel szemben az alapügy alpereseként eljáró indítványozó nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben azt állította, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a Megállapodás azon rendelkezését, miszerint az indítványozó által hozott döntésre a magyar jogot kell alkalmazni. Álláspontja szerint ugyanis a Megállapodás nem a magyar jog alkalmazását, hanem a magyar jogszabályok alkalmazását kötötte ki, beleértve az Nkt. 90. § (2) bekezdését is, amely bizonyos kérdésekben visszautal az Amerikai Egyesült Államok jogára. Ennek megítélése szerint azért van különös jelentősége, mert az Amerikai Egyesült Államok joga szerint az iskolából történő elbocsátásról szóló döntés nem minősül közigazgatási határozatnak. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok *contra legem* jogértelmezése sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, a X. cikk (1) és (2) bekezdését, a B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) és (4) bekezdéseit, a 15. cikkét, a 28. cikkét, a XXIV. cikkét és a XXVIII. cikk (1) bekezdését. A XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítvány szerint az okozta, hogy a törvény előtti egyenlőség követelménye miatt a bíróságok nem dönthetnek diszkrecionálisan akként, hogy a jogalkotó egyértelmű akaratát és célját figyelmen kívül hagyva nem alkalmazzák a magyar jog valamely rendelkezését. A X. cikk (1) és (2) bekezdései, továbbá az I. cikk (4) bekezdése azért sérült, mert azáltal, hogy az indítványozó nem hivatkozhat az Nkt. 90. § (2) bekezdésére, teljes oktatási rendje és működési rendje veszélybe kerül, hiszen ez a jogértelmezés megkérdőjelezi, hogy egyáltalán tovább működhet-e külföldi oktatási intézményként, speciális tanrenddel. Egy teljesen más jogorvoslati és így jogszabályi rezsim indítványozóra erőltetése az indítványozó önrendelkezési autonómiáját, és tanítási szabadságát is sérti. Az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály figyelmen kívül hagyása már önmagában is a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet eredményez, márpedig az eljáró bíróságok nyilvánvalóan nem a „józan ész” szabályai szerint értelmezték a Megállapodást. A Megállapodás, illetőleg az Nkt. 90. § (2) bekezdése súlyosan téves értelmezése az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti jogát is sérti, hiszen az eljáró bíróságok a jogszabályokat az Alaptörvény 28. cikkében rögzített értelmezési elv, és a jogforrási hierarchia Alaptörvény 15. cikkében rögzített elvével ellentétesen értelmezték. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmére vonatkozóan érvelést nem adott elő.
- [8] Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Ebben külön is kiemelte, hogy az indítványozó nem a III. rendű felperes oktatási intézményből történő kizárása, hanem a kizárásra irányadó jog meghatározása kérdésében terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, mely kérdésben az eljáró bíróságok jogerős és végleges döntést hoztak. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok nyilvánvalóan téves jogértelmezése érdemben kihatott a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességére.

- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Fővárosi Törvényszék végzését 2018. augusztus 21. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig elektronikus úton 2018. október 18. napján nyújtotta be. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [11] 2.2. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott bírói döntések, melyekben a bíróság a Megállapodás, illetőleg az Nkt. rendelkezéseinek értelmezése alapján saját hatáskörének hiányát állapította meg, és egyben elrendelte a beadvány áttételét az indítványozóhoz, az alkotmányjogi panaszban megjelölt alkotmányossági probléma (az alapügyben alkalmazandó jog meghatározása) tekintetében a jogvitát véglegesen eldöntötte, és jelen bírósági eljárást befejezte, ekként az az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszban támadható.
- [12] 2.3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban megjelölt I. cikk (3) és (4) bekezdései, 15. cikke, 28. cikke nem tekinthetőek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható {az I. cikk (3) bekezdésére legutóbb: 3315/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [27]; az I. cikk (4) bekezdésére és a 28. cikkre legutóbb: 3013/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [18]; a 15. cikkre legutóbb: 3231/2016. (XI. 16.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt {legutóbb például: 3061/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]}. A jogállamiság és az annak részét képező jogbiztonság további tartalmi elemeit az Alkotmánybíróság nem tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {lásd például: 3047/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [39]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (3) és (4) bekezdései, 15. cikke, 28. cikke és B) cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [13] 2.4. Az indítvány további elemei az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak részben felelnek meg.
- [14] Az indítvány nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikkével, ekként az indítvány ezen elemében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [15] Az indítványozó érvelése szerint az eljáró bíróság jogértelmezése megkérdőjelezi, hogy egyáltalán tovább működhet-e külföldi oktatási intézményként, speciális tanrenddel, ugyanis a bírói döntés egy teljesen más jogorvoslati és jogszabályi rezsimet erőltet az indítványozóra, ami végső soron az indítványozó tanítási szabadságát is sérti. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás tárgya egy konkrét tanuló jogviszonyának megszüntetése, és ezzel összefüggésben az erre a megszüntetésre alkalmazandó jog meghatározása volt, mely semmilyen módon nem befolyásolhatja az általánosság igényével az indítványozó jogállását és tanítási szabadságát. Éppen ezért az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott bírói döntések és az Alaptörvény X. cikk (1) és (2) bekezdései között nincs közvetlen alkotmányossági összefüggés. Az érdemi, közvetlen alkotmányossági összefüggés hiánya az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {lásd például: 3042/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [17]}, az indítvány ugyanis ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményt.
- [16] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadha-

- tósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. Tekintettel arra, hogy a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése Alaptörvényben biztosított jognak minősül, és azok vonatkozásában az indítványozó érdemi, a megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog sérelmével összefüggő indokolást terjesztett elő, az Alkotmánybíróságnak ezen indítványi elem vonatkozásában kellett értékelnie az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos feltételek teljesülését.
- [17] Az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem kerülhet sor az Alkotmánybíróság eljárásában, és a testület attól is tartózkodik, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {lásd például: 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az a kérdés, hogy a Megállapodás 1. cikkét és az Nkt. 90. § (2) bekezdését egymásra vonatkoztatva hogyan kell értelmezni, és ennek eredményeként az alapügyben felmerült jogvitára melyik állam jogát kell alkalmazni, az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső kérdésnek tekinthető, függetlenül a vizsgált jogértelmezés helyességétől vagy helytelenségétől.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XV. cikk (1) bekezdése, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2019. február 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1621/2018.

